

Zadání příkladu

Paní Eva (občanka České republiky) a pan Juraj (občan Slovenské republiky) se potkali v roce 2011 při studiu na vysoké škole v Praze. Po dokončení lékařské fakulty odjeli oba v roce 2014 pracovat do Německa do Mnichova, kde se jim v roce 2016 narodila dcera Emily. Vztah obou partnerů začal rok po narození dcery skřípat, a tak se domluvili, že Eva odejde na pár týdnů ke své matce do České republiky do Blanska, aby si babička užila vnučky a ona, aby měla prostor pro sebe. První dny po příjezdu do České republiky Jurajovi často telefonovala a ukazovala mu Emily přes skype. Kontakt z její strany však postupně přestával, až se nakonec Jurajovi přestala ozývat úplně. Ten tedy přijel do České republiky, aby situaci vyřešil. Eva mu však sdělila, že se již nehodlá vrátit do Německa a že zůstane žít s Emily v České republice, Emily má po ní české státní občanství, takže to není vůbec žádný problém, a zároveň podala prostřednictvím advokátky k soudu návrh na svěřeni Emily do její péče. Juraj v žádném případě nesouhlasí, aby Emily žila s matkou v České republice, a trvá na tom, aby se vrátila zpět do Německa. To ovšem Eva nerespektovala, a proto Juraj podal návrh na svěřeni Emily do své výlučné péče u soudu v Německu.

1. Může Juraj podat návrh na navrácení? Jakým způsobem a ke kterému soudu by ho měl případně podat? Kdo bude při soudním řízení opatrovníkem Emily?
2. Co se bude dít s návrhem matky na svěřeni Emily do její péče?
3. Co se bude dít s návrhem otce, který byl podán v Německu?
4. ÚMPOD nabídl rodičům mediaci, ti se nakonec dohodli, že Emily bude svěřena do péče matky a ta s ní může zůstat žít v České republice, zároveň si upravili, jak bude probíhat styk otce s Emily. Na konci mediace podepsali dohodu. Kterému soudu mohou tuto dohodu předložit „k projednání“? Pokud by Eva Jurajovi přestala Emily na styk dávat, kam se může Juraj obrátit s žádostí o pomoc?
5. Jak by se celá situace změnila, kdyby rodina před „únosem“ místo v Německu žila v USA?

Odpovědi:

Ad 1)

Ano Juraj může podat návrh na navrácení, neboť matka nezletilou protiprávně zadržuje v České republice. Návrh na navrácení může podat k Městskému soudu v Brně buď sám, nebo prostřednictvím advokáta v České republice, s žádostí o pomoc a spolupráci se může obrátit na ústřední orgány (měl by se obrátit na příslušný ústřední orgán v Německu a ten by měl kontaktovat UMPOD). Kolizním opatrovníkem nezletilé bude příslušný OSPOD, dle místa, kde se nezletilá v České republice zdržuje (OSPOD Blansko).

Ad 2)

Soud v České republice (dle zadání nejspíš tedy Okresní soud v Blansku) by měl zkoumat svou místní příslušnost – ta souvisí s místem obvyklého bydliště nezletilé. Zde vysvětlit pojem obvyklé bydliště. Zároveň by tento soud měl od UMPOD obdržet oznámení dle čl. 16 Úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí, pokud tedy otec podal žádost o navrácení, na základě tohoto oznámení by měl okresní soud řízení přerušit.

Ad 3)

Dle článku 19 odst. 2 Brusel IIa by měl německý soud řízení bez návrhu přerušit, protože u něj bylo řízení zahájeno později než u soudu v České republice, a to do doby než se určí příslušnost soudu, který řízení zahájil jako první.

Alternativní odpověď v případě, že odpověď na bod 2 bude, že český soud řízení zastaví pro nepřislušnost, může být, že německý soud povede řízení a může rozhodnout. Pak by otec mohl rozhodnutí vykonat.

Ad 4)

Dohodu mohou předložit Městskému soudu v Brně, před kterým probíhá návratové řízení. Soud by rozhodoval usnesením. Pokud by Eva nedodržovala styk, tak jak bylo dohodnuto, může Juraj žádat o výkon rozhodnutí nebo může žádat o zajištění práva styku dle článku 21 a násl. Úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí.

Pokud dohodu nepředloží Městskému soudu v Brně a otec vezme zpět návrh na navrácení, mohou rodiče dohodu předložit buď německému soudu jako soudu obvyklého bydliště, nebo mohou použít čl. 12 odst. 3 Brusel IIa prorogaci příslušnosti a nechat rozhodnout český soud.

Ad 5)

Návratové řízení by probíhalo úplně stejně jako v případě, kdyby rodina žila v Německu.

Ve vztahu k USA by český soud posuzoval svoji mezinárodní příslušnost, dle Brusel IIa, takže by postupoval podle čl. 8 a násl., tj. dle obvyklého bydliště. Došel by ovšem ke stejnému výsledku jako v ZMPS. Takže by asi v daném případě byl příslušný soud USA. Překážka litispendence dle čl. 19 by se ovšem ve vztahu k USA uplatnit nemohla a mohlo by se stát, že by oba státy došly k tomu, že mají mezinárodní příslušnost a došly by k jiným rozhodnutím.